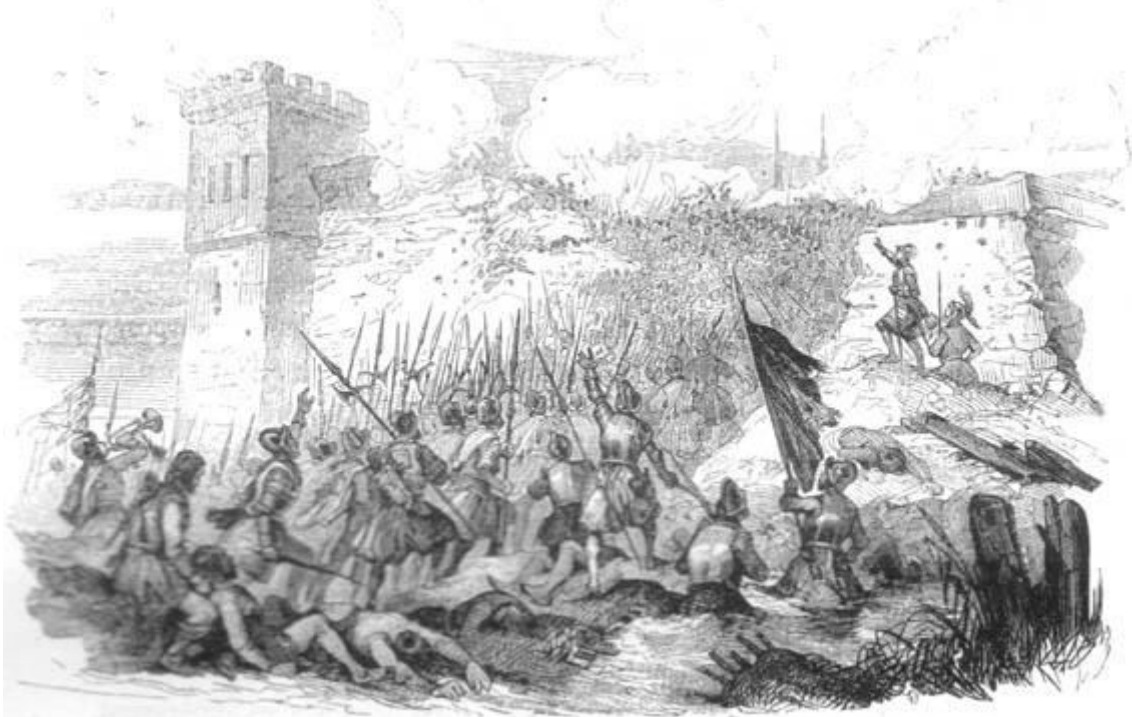

1558

De verovering van Cales door de Fransen - Uit de kleine kroniek van Michiel Forret -

Den koning van Frankryk vestaende dat de fortificatien van Cales zeer vervallen waren en dat maer 600 in garnisoen en waren, luttel ervaren in den oorloge, nam voor hem die stad in te nemen, dewelke nu den tyd van 211 jaren aen de Engelschen hadde toebehoort en die zy altyd met groote zorgvuldigheyd bewaerd hadden.

Maer hun nu verlatende dat sy meester waren van de zee en dat zy die stad konden bystand geven uyt Engeland als het hun beliefde en ook dat den Koning van Spanje, den welken getrouwd was met hunne Koniginne, groote magt had in die Nederlanden, waeren daerom te onagtsaemer van die te voorsien van volk.

Terwylen dan dat meester **Cassaro**, als ambassadeur van Frankryk te Brussel bezig was met te tracteren van peys,

kwam den hertoge van Guise, die naer huis geropen was om het verlies van Sint-Quintens, in 't herte van den winter uyt Ytalie, daer hy den paus geholpen hadde, en passeerende door Frankryk, arriveerde aen den zee kant van Boulogne en van daer leyde hy syne armée langs de zeeduynen en kwam den **1 januarius** voor **Cales**.

Men houd voor waerachtig dat deze stad aen de Fransche verkocht was van eenen Engelschen kapiteyn, die daer binnen lag en ten ware niet te verwonderen,

want het kasteel, genaemd **den Rysbank**

wierd hun in handen geleverd zonder slag of stoot;

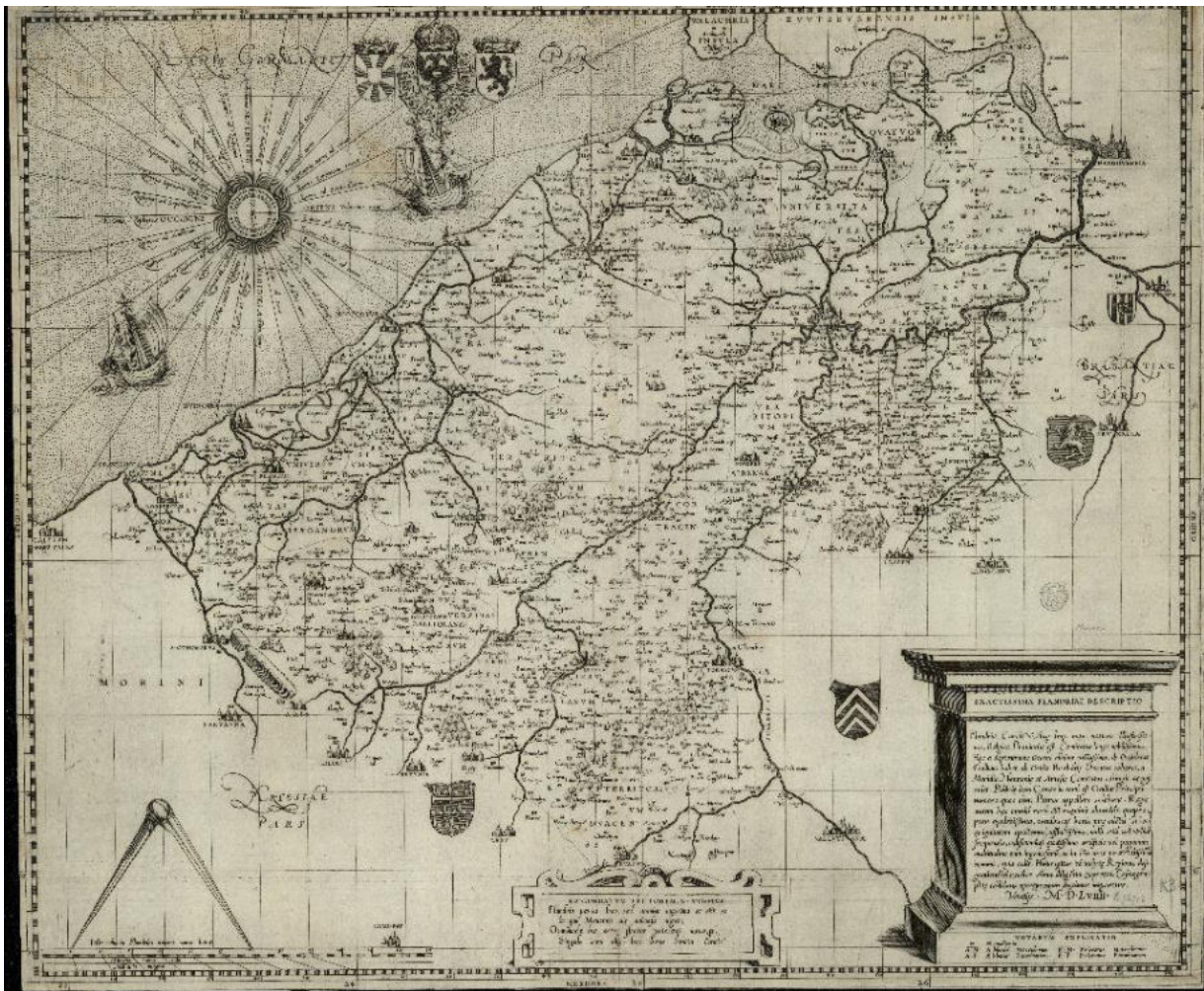
de Engelsche dit gehoord hebbende, sonden eenige schepen met volk en ander noodzakelykheden, dewelke door de stormen en groote winden niet konden aenkomen, en aeler den koning van Spangjen zyne Nederlandsche troepen had vergaderd, wierd de voorzeyde stad aen de Fransche, den 8 van dezelve maend, overgegeven.

Hierdoor kreegen de Franschen alle de steden en de kasteelen, die op deze syde van het water onder de commande der Engelschen waren, hoewel dat het stedeken van Guisne hun veel

gekost heeft, want sy daer vooren lieten wel 7000 mannen, in verscheyde assauten, eer sy het konden krygen. Sy namen in het slot van Ham en geheel het land van Guisne. Middertyd was de cardinael Caraffa te Brussel, niet sonder kwaed vermoeden en groote murmuratie van vele lieden, dewelke hun lieten voorenstaen dat hy, onder het deksel van syne legatie, den koning de oogen kwam verblinden, terwyl men alsulke verrarderye kwam volbrengen.

Als nu de Fransche Cales hadden, hebben sy verscheyde sprongreysen gedaen op Westvlaenderen, waerom gemaekt wierden verscheyde bolwerken rontom de stad van **Grevelinge** tot desselfs versterkinge.

Kaart van Stopius – 1558

Kaart van Stopius – 1558

20 januari 1558 – T'officie van den clappe ende belle – SAP 467 - Resoluties A – folio 83

Op 20 januari werd het officie van de t'officie van den clappe ende belle verder gereglementeerd. Dit officie betrof de omroeper van dienst, diegenen die door de stad de berichten moest gaan omroepen.

Es insghelicx gheraempt ende ghekeurd,
dat den apparretaris van t'officie van den clappe ende belle,
oft zynen substitut – welcken substitut hy zal moghen stellen uytter stede zijnde –
ende binder stede wezende –
mids behorelicke zinne te betooghen ende anders nyet, by verbeurte van zijn gauge ten
proffytte der stede – zullen ghehouden wezen eed te doen ter camere ende tzelve aldaer te
doen bekennen –
interocierende hemlieden apparretaris ende substitut
ende verbiedende eeneghen godspenninghen, verhooghende oft eenighe ander extraordinaire
proffytten boven hemlieden ordinaire ende ghestaeten salaris te ontfanghen –
noch laten stellen op de boete van drie ponden parsisis voor de 1ste reyse
ende voor de ijde reyse ter correctie ende discretie vanden wet –
dies zullen zij hebben voor salaris van elcken coopdagh alzoewel buiten als binnen – xij
schele parsiis ende dat boven de vier ponden grooten
ende van vier ponden grooten nederwaerd, zullen zij maer ontfanghen viij schele parisiis –
voort werden zylieden ghehouden van baefmesse tot halfmaert te roupen alzoewel buuten als
binnen ten thien heuren voor de noene tot sachternoens ten vier heuren – ende van half maerte
tot baefmesse, zullen zij ghehouden zyn te roupen vander thien heuren voor de noene totten
vijff heure naer de noene
Eodem de voorseide daghe

11 februari 1558 - Michel Forret -

Michel Forret is waarschijnlijk een Ieperling die net als Pladijs een 'memorieboek' bijhield en daar in de voornaamste gebeurtenissen opschreef. We halen uit zijn memorieboek geregeld stukken aan.

Den **11 februarius 1558** was op zee zoo eenen grooten wind en tempeest dat desgelyks nooyt gesien en was. De huysen en stallen vlogen om verre, daer was kwalyk een hofstede te vinden of wierd grootelyks beschadigd, de kerken zelve wierden ter aerde gesmeten, sommige de naelden afgebroken, menigte van boomen en meulens wierden geveld. Het scheen dat de wereld wilde vergaen.

De hinne-eters

Omtrent **vastenavond** kwam eenen grooten hoop volk in Vlaenderen en zy seyden hun **Duytschen** te syn, maer sy waren van 5 tot 6 differente natien.

Deze bende was soo boos en soo snood, dat den landsman hun nievers mede paeyen konde. Sy gingen van stad tot stad en van prochie tot prochie en deden den landsman zeer groote slaverny aen, want sy deden hun fournieren 8 of 12 dagen, op 2 of 3 prochien te samen, en deden hun opendoen al de resooren en schatten en daer men het niet doen wilde, braken zy die open en sagen alsoo wat dat den landsman of huysman bezat.

Men hiet desen hoop **de hinne-eters**, want terwyl sy in Vlaenderen gecantonneerd waren, trokken sy uyt met goote benden van 20 of meer naer andere prochien als daer sy lagen, en beroofden de landslieden van alle hunne hinnen, die sy by groot getal, bv honderden of meer, tsamen inbragten.

Als de Fransche **Duynkerke** wonnen, dat zelve volk was daer mede met de Franschen, want sy hier alsoo geleefd hebbende, trokken naer Vrankryk en zyn alsoo met het leger van die natie in Vlaenderen gekomen, en twaren die dewelke de meester schaede deden.

2 maart 1558 – Opname renten - Resoluties A – folio 83

In Poperinge werd er weer eens gezocht naar bijkomende gelden om de noodzakelicke refection of herstellingen te kunnen uitvoeren. Op de 2de maart lezen we de volgende beslissing:

Gheconsenteerd by bailliu, scepenen, keurheers, raeden ende notablen der stede van Poperinghe

Met advise ende consente van mijn heere den prelat van Ste. Bertins – te belasten de stede met losselicke ende lyfelicke renten tot drye duisent gulden in principaele ende capitaale omme daarmede hem te behelpen te onderhouden van de noodzakelicke refection vande stede, metgaders te betaelen de vervallen tachterheden ende daghelicx opcommende lasten van dien Actum in camere den tweeden in maerte 1557

Pladijs

In de maend van **mey** sag men in 't noordwesten **eene comete of sterre met eenen steert**, rood opstaende, somwylen strekkende naer den zuidwesten.

Dit samen met de Fransen soldaten die zo kort bij zaten was genoeg om het ergste te vrezen.

24 mei 1558 – Janeken Scharebaert geplaatst – SAP 467 - Resoluties A – Folio 84

Clays vande Maerle heeft ghenomen te houdene **Janeken**, de dochter van **Martin Schaerebaert** vanden oude van iiiij jaeren, zijn leven lanck emmers tot huwen oft sterfven zal waervoren hy heffen zal van de stede, dissche ende gasthuyse, drye ponden grooten, te weten elck 1 pond 't jaers, daerop bespreken dat indien 't zelve kind voor dien tyde by zijns Clays oft zijn huysghezin toedoen, van zijnen huise vervremd werd, Clays ghehouden tzelve ghelde weeder up te legghen
Actum den xxiiij in meye 1558

1 juli 1558 – Val van Duinkerke -
Uit de kleine kroniek van
Michiel Forret

Naer dat die van **Duynkercke** vier dagen lanck het belegh met eenige bestormingen wederstaen hadden, sagen sy, dat ze hun niet voorder condon verweeren, ter oorsaecke dat zy geen soldaten in garnisoen en hadden, ende daerom deden sy den trommel slaen, in teecken van overgevinge.

Bij de inname van de stad op 1 juli 1558 werd de kerk in brand gestoken. Enkel de toren van de middeleeuwse kerk stond nog overeind.

Terwijlten dat sy met de Franschen handelden nopens de selve, waerom datter eenen stilstandt van wapenen toegestaen wiert, hebben de Franschen onvoorsiens langs de zijde van de haven met macht in de stadt gevallen ende de selve geplundert ende berooft.

Alle de gone die hun goet wilden beschermen, wierden doot geslegen. Daer naer hebben ze de selve stadt geheel verbrant. Het was jammer om sien soo een menichte schoone huysen met de prochiekercke verbranden. De Franschen haelden daer seer vele buyt, want daer grooten coophandel bedreven wiert, een groot deel danof wiert met scepen over de zee naer Calis gevoert.

De *Franse* marechal de Termes dede terstont de stad verstercken ende vertrock van daer met sijn leger naer **Bergen St. Wynocx**, welcke haer sonder tegenweer, aen hem overgaf, nochtans wiert die van den vyandt oock geheel geplundert, midtsgaders daer naer ganschelick verbrant.

Den selven veldoversten dede oock gheheel de casselrie van Bergen afloopen ende plunderen. Hy sont insghelicx eenichte troepen naer Hondshoote, de welcke dat rijck ende weeldich dorp uutgerooft hebben. Van daer quamen sy achtervolgens in Veurnambacht, alwaer sy oock seer grooten buyt uut haelden. Eene menichte huysen ende hofsteden wierdender bovendies door hun in brant gesteecken; sy quamen selfs met een groot deel van 't leger tot aen Veurne, men geloofde dat sy oock dese stadt souden ingenomen ende gehandelt hebben ghelijck Bergen ende Duynkerckke, maer onderricht zijnde als datter vele volck in was, zijn sy van daer afgewecken ende in de casselrie gevallen, om alles te vernietigen.

Den coninck van Spagnien, verstaen hebbende de verwoestingen ende brantstichtingen die de Franschen in West-Vlaenderen aenrichten, sont **den grave van Egmont** met volle vermogen

soo van volk te trecken uut de garnisoenen als van andersins wervingen te doen, om den vyandt uut het lant te verdrjven.

In aller haesten is den geseiden grave naer West-Vlaenderen met eenige soldaten gecomen, vergeselschap van **den heere van Bignicourt** ende andere vrome capiteynen.

Ende, naer een deel der garnisoenen van St. Omaers, Arien, Bethune ende andere omliggende steden daer uut geystacken te hebben, heeft hy die by sijne troepen gevoucht ende alsoo een leger van **derthien duyst mannen** gevormt. By het selve vereenden sich noch eene menichte gewapende lantslieden, die wanhopich waren, om het verlies dat sy geleden hadden, verhopende hun jegens de Franschen te vreecken.

De comste vanden grave van Egmond ende het volck dat hy in eenen soo corten tijdt by een gecregen hadde, vernomen hebbende, **verlieten de Franschen de stad van Duynkercke**, quamen tot onder Grevelinghe, ende trocken seer vlijtich de haven over van die stad van Duynkercke, quamen tot onder **Grevelinghe**, ende trocken seer vlijtich de haven over van die stad met het leech water, die alsdan aldaer seer ondiepe was.

Den grave van Egmont, allen spoedt gebruyckende, heeft oock de selve riviere de A, by Grevelinghe overgetrocken ende hy is de

Franschen te gemoet gegaen op den **13de juli 1558**. Die op een half mijlken van Grevelinghe in de duynen gevonden hebbende, heeft hy hun aengetast, ende eenen slach geslegen die ten grooten nadeel der Franschen uutviel, terwijlen hun leger daer geheel verslegen wiert.

13 juli 1558 – **De slag van Grevelingen** -

*Over de slag van Grevelingen werd er een lied gemaakt dat door **De Coussemaker** opgetekend werd.*

Liedeken van de Bourgoinsche herten als wanneer zy de Fransoisen sloughen by Grevelinghe

1

Soo wie Bourgoins van herten zyn,
Moghen hun wel beroeren;
Want onsen Franschen coninck fyn,
Altyt wilt oorlogh voeren.
Doen heeft hy ghesonden over de revieren
Veele Fransche ruyters in groot ghetal,
Opdat sy in ons Vlaenderendal
Souden commen rooven, branden en pillieren.

2

Sy hebben voor 't Grevelincksche juweel
Ses dobbel cartaux doen stellen;
Sy seiden: geeft over u slot en casteel,
Of ghy zult het bequellen.
Maer doen strocken sy, wilt dit aenmercken,

Het slot van Grevelinghe lieten sy staen,
En deden trommels en trompetten slaen
Al naer de stede van Duunkercke.

3

Daar heeft soo menichten Franschen vilein
Al voor de stadt ghelegen;
En daer is soo meinich kloek capitain
Door 't grof gheschot ghebleven.
Maer eilaes! Ist niet om te betreuren,
Zy vielen de stadt dapperlick an;
Men spaerde daer gheen en Fransch man,
En Duunkercke hebben zy ghecreghen.

4

Sy hebben de poorten met menschen gevult,
Armen en beenen afghehauwen
Veel dorpen en steden oock daeromtrent,
Waeren al seere in doots benauwen.
De maegdekens hebben sy wech ghedookten:
En de vrouwen geschojliert,
En de kinders uyt de stadt gestiert,
Maer doen wert hun quaetheyt noch ghevroken

5

Sy hebben oock Berghen-Winnocx verraen,
Dorpen en steden berooft met hoopen,
En oock dat schoon Hondschoote plaisant
Hebben sy al of gheloopen.
En daer hadden sy coeyen en schapen om veele,
En al dat goede baecken speck, met al de noortsche boeter vet,
Leit nu al d'wers in hun keele.

6

Sy knockten en brockten en maeckten goede cire;
Ten deurde maer twee ofte drye daghen,
Want eer de weke ten einde quam,
Van hongher hoordese men claghen.
Daer warender soo veele in groot ghetalle
De Grevelingsche rievriere gingen sy bespien,
En daer over en conde sy niet vlien,
Sy waeren ghelick de muis in de vallen.

7

Met vyfenveertich vendels vry,
Laghen de Franschen te velde;
Met noch thien duysent ruyters erby,
Waren sy sterck al met ghewelde.
Maer doen bloncken daer oock de Bougoinsche standaeren,
Met den edelen **grave van Eggermont**
Die 't huis van Bourgoingen bystont
Ja sterck al met vyf duysent peirden.

8

Den heere van Swynghercauw quamer oock by
Met syn ruyters en voetknechten;

Met den edelen grave van Renchy
Met syn heeren bereit te vechten.
Ja om vechten quam den grave van Fonteine
Met den Oraeinschen avanteuriers;
En sy hebben de Franschen slagorden gescheurt,
Al met onse Bourgoinsche herten reine.

9

Oorlof van vrienden delicaet,
Looft uwen godt, seer hooch ghepresen,
Wy maeten de Fransoisen daer met eene maet
Waarmede sy ons meinden te meten.
Al waeren sy soo veele in groot ghetalle
Wy en wilden daer vooren niet vlien
Wy thoonden dat wy waeren cryghslien
Wye en bleefvender niet altemalle.

Pauwel Hiendricx *schrijft in zijn Jaarboeken van Veurne het volgende daar over:*

De bewooners der geheele casselrie waren alsdan in de grootste benauwtheyt, een ider vluchtte met syne beesten ende beste goederen in de beslotene steden. Veurne wierd metter haesten van die van Brugge met eenichte munitien van oorloghe ende ontrent de twee hondert soldaten tot bewaerenisse van hunlieder stadt voorsien, welcke betaelt ende onderhouden wierden by 't magistraet der casselrie.

De wethouders van Veurne deden de straten ende wegen ontrent de stadt gelegen opdelven, welck voorbeeld oock gevolcht wiert door die der casselrie, die op alle de prochien sulcx deden verrichten. Alle de bruggen wierden afgeworpen ende men liet eene menichte bomen vallen in de straten ende wegen, om en vyandt het afloopen der casselrie te beletten.

De muizenplaag in Veurnambacht -

Pladijs

Schrijft daar in zijn kroniek het volgende over:

Geduerende dezen somer 1558, vond men zoovele muysen in Veurnambacht, dat zy alle de weyden bedierven, zoodanig dat de beesten geen term hadden, want sy waeren magerder als sy uyt kwamen, dan dat zy waren in het uytgaen.

Die muysen waren in zulke menigte, dat wie in een van die weyden ging, omtrent 50 roeden verre, hy had er wel 150 gezien.

En als den winter aenkwam en het water op de weyden, zyn sy alle naer de huysen gevlugt, alwaer sy soo groote schade deden, dat het nooit gezien en was.

Den *Franse* marechal de Termes, Duynkerke ingenomen hebbende, deed de stad versterken en vertrok van daer met syn leger naer **Bergen-St.-Winox**.

Hy wilde terstond eenen assaut daer op doen maar 's nagts zyn de inwooners uyt de stad gevloeden met hun beste goed.

Die van Cassel dat verstaende, syn met eene groote menigte volk in den zelven nagt daer binnen gekomen. Den volgende nagt hebben de Franschen wederom eenen storm gedaen, maer wierden van de Casselaers afgeslagen.

De Franschen siende dat sy met stormen niet profiteerden, hebben gereedschap gemaakt om Bergen te beschieten, maer die van Cassel en Casselambacht, die binnen de stad waren, zyn er uytgetrokken, mede nemende aldat sy dragen konden van de beste goederen en syn alsoo uyt de stad heymelyk getrokken. De vyanden, den volgende dag het stormen ernemende, maer geen resistentie vindende, zyn Bergen ingelooopen en wonnen het met gemak.

Niemand daer binnen vindende, wierden sy toornig en gram, en hebben hun ten meesten deel dronken gedronken in het verlaten biere en wyn, hebben de stad geplunderd en verbrand en alsoo tgeheel land afgeloopen tot Nieuwpoort toe.

Naer deze vrede verwoestinghe, dede den marechal de Thermes geheel Bergambagt afloopen en plunderen.

Hy sonde enige troepen naer Hondschote, dewelke dat ryk en weeldig dorp verbrand hebben. De inwoonders hadden ook hunne huysen verlaten en waren te velde gevlugt, alwaer zy van de Fransche wierden beroofd en mishandeld.

*Ook in zijn kleine kroniek schrijft **Michiel Forret** over het eigenaardig fenomeen van de muizenplaag.*

Ten jaere 1558, kwamen de Franschen in Bergambagt, verstrueerden, plunderden en verbranden den meesten deel en wonnen Bergen.

De menschen en beesten, en het goed was zoo overvloedig dat uyt Veurnambagt kwam gevlugt te Peereboombrugge over tot Reninghe, dat het wonder was om sien. En naer den selven kwaden loop, kwamen soo veel muysen, dat sy 't gras schier al af aten, dat de koeyen en beesten voor Baefmisse moesten hooy en fouragie eten. De oorsaeke dat de muysen zoo genereerden, was dat geen groote katten uyt Veurnambagt kwamen, want de kleene katen en kondense niet wederstaen. Waer door dat jaer het gras te niet gedaen wierd en 't volgende jaer was het veele slegter.

Het koren - Kroniek van Elverdinghe - Pladijs -

In oktober 1558 gold het koorn tot Poperinghe, 18 pond parisis de rasiere, korts daerna, gold het ot Yper 32 pond de rasiere, alle etelyke ware was alsdan diere.

1558, in October, gold het koorn tot Poperinghe, 18 pond parisis de rasiere; korts daerna, gold het tot Yper 32 pond de rasiere, alle etelyke ware was alsdan diere.

27 november 1558 – Keuren op de bayen – SAP 467 - Resoluties A

Zoals vroeger reeds geschetst, was het laken in crisis. In Poperinge en bijvoorbeeld ook in Hondschote wordt dit meer en meer vervangen door baai en saai. Baai was de benaming van een zekere grof geweven, op molton gelijkend flanel.

*Saai is een lichte, gekeperde of schuingeweven wollen stof ook wel gekeperde **kamelot** of wollen grein genoemd.*

Het woord 'kamelot' kennen we in Poperinge nog steeds als 'kamelotte' of iets wat niet zoveel waard is. In Poperinge wordt 'Kamelotte' ook gebruikt als een toponiem. Het einde van de Boeschepestraat wordt soms nog wel de 'Kamelotte' genoemd.

Misschien mogen we wel veronderstellen dat men hier in de 16de eeuw een concentratie van kamelotwevers vond.

Op de 27de november 1558 werden de draperiekeuren op dit vlak aangepast.

Keuren ghemaect den xvij november 1558

Gheordonneert by schepenen, keurheers ende raden deser stede, ghekeurd ende ghestatueerd, dat gheen drapier hem voordan bevorderen en zal eenighe bayen te wefven of doen wefven - hy en stelle **de P**, 't marcq ende de pypoden, twee ronde ende een plat up 'teerste heynde van de baye, ende de zelve pypoden andoen met twee rode lystedraeden, nyet min, eene werpdrade ende eenen nyeuwe eveldrade dien tzelve lood - daerup de boete van LX schele parisis die ter contrarie dede, wanoff 't beslach competeert de officieren van de raeuwe pertse **Item** dat men van nu voordan alle bayen tellen zal int ghetauwe staende ghelyck ander lakenen, van loye, ende elcke baye zal gheven, tzy halve off gheheele ij schele parisis, 't welck ghedaen werd bij den clerck van de hoghen loye ende zoo wat baye bevonden werd afghetrocken ende nyet ghemunt zijnde, zal den drapier boeten xx schele parisis danoof 't beslach competeert de voornoemde officierne van den raeuwe pertse.

Item – Men consenteert voordan aen alle drapiers die bayen reeden, te scheeren XLV ganghen met XV pypen ende dezelve XLV ganghen zullen, moeten stane een taillie breed in't ghetauwe, dan de XLIIJ ganghen – welcke XLV ganghen, men altijts loyen zal naer de XLIIJ ganghen ende nyemand zal moghen scherren meer dan XLV ganghen, noch min dan XLVIII ganghen op XX schele parisis ten beslach vande gouverneurs van de weifambacht ende d'officieren van de raeuwe pertse.

Item zoo wie bevonden werd in open en onbesloten tyde te weifven met twee ghetauwen bay – zal boeten tweemaal LC schele parisis ende gheven de armen iij pond parisis ende XL pond parisis den anbringher – ten beslach van de voorseide weifambacht ende raeuwe pertse

Item ghestatueerd ende verboden allen drapiers, comenters ende cnaepwevers eeneghe gaeren te vercopen daerop de dobbel boete van LX schelle parisis telcke reise alst ghebeuren zal ten beslache als boven.

Item ghestatueerd dat alle comenters ende drapiers metdaeders de cnaepwevers werden ghehouden te verclaersen (als zij dies van de officieren verzocht werden) waer zij de wolle ende 'tgaeren ghehad hebben, dat zij de bayen aff drapieren ende in ghevalle van refuse van tzelve te kennen te ghevene, zullen boeten LX schele parisis ende ghecorrigerd werden arbitrairelick by de heeren ende wet ten beslache als boven.

Item zoo wie bevonden werd bij de gouverneurs van de weifambacht ofte officieren van den rauwe pertse eenighen baye oft lakenen te hebbenen int ghetauwe zonder marcq ten eersten eynde zal boeten LX schele parisis

Item ghestatueerd dat alle bayen ende lakenen van loye zullen hebben ghelycke pypoden omme alle suspicie te werene ter raeuwe ende svulders pertse metgaders hoghe loye, up X schele parisis die ter contrarie dade.

Item dat van nu voordan alle drapiers zullen stellen hemlieden ghetauwe ter voorstrate oft ter zulcker plaetse daermen mach zyne werken van voren ter strate in hemlieden ghetauwe stede – up peine die de contrarie dede, deerste reise op de dobbel boete van LX schele parisis ende den ijde reise op de dobbel boete van LX schele parisis ende de ijde reise op de dobbel boete van LX schele parisis ende arbitraire correctie by de gouverneurs van de weifambacht

Verbiedende alle drapiers ter wefvne bi nachte up dobbel boete van lx schele parisis ende tgoed verbeurt ten pourffyte vanden aermen – te beslache vanden voornoemde gouverneurs.

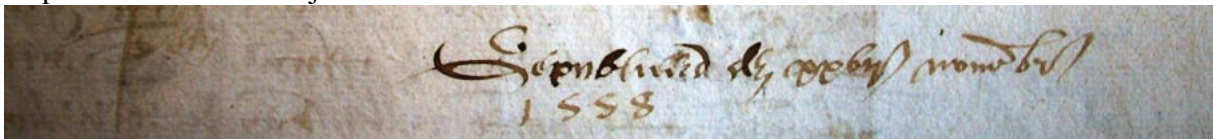
Item ghestatueerd dat men alle bayen zal doen warranderen vande verwe eer men se loyen zal, ende indien zij nyet goed bevonden en waren by de oficieren, men zal ze gheven andermael te vernieuwen ende nyet ghebetert zijnde, zal men de schade grosseren up den drapier ter discretie van de officieren – daer voren de officieren ontfanghen zullen van de verwe voor elcken baye van warranderen iij schele parisis.

Item verboden eeneghe bayen te weifvenen – meer dan met een ghetauwe ende de marcq up een blode zoo wy anders dade zal boeten telcken reyse LX schele parisiis – den beslach vanden gouverneurs van de weifambacht ende officieren van de raeuwe pertse

Item verboden allen de gonen die wolle vercoopen eenighe ghesponnen gaeren te vercopen op de dobbel boete van LX schele parisis voor d'eerste reise ende de ijde reise up de zelve boete ende arbitraire correctie vanden heere ende wet – by gouverneurs vanden weifambachte.

Item verboden voortan enighe bayen langher te maken ende te bringhen te loye dan den meesten stekers, wezende van XL ellen in quart – up peine van v schele parisis up elcke quartier te lanck ende nyet langher ghemunt te werden dan metten voorseide stekere die men daerup drucken zal byden metere – die onder zyn eed daerup te doene, ghehouden werd elcke reise voor munten ofte steken, de langhde te kennen te ghevene de officieren van svulders pertse

Item verboden dat zoo wie drapiert gheen ander ambacht, handwerck of andere dierghelicke verscheiden neringhe zal moghen doen up arbitraire correctie van den heere ende wet, wanaff tbeslach competeren zal den officieren van de weifambachte
Gepubliceerd den xxvij november 1558

Daar werden nog de volgende keuren later bijgevoegd:

Ander keuren competerende den officieren van de rauwe pertse gemaect xxvij november 1558

Ghestatueerd ende ghekeurd dat gheen drapier eenighe bayen ontvremden zal ongheloyd by aftrecken van de pyploeden, vuit tsnyden van de poorteken ende 't marcque ofte ander suuster middele up de dobbel boete van LX schele parisis ende gecorrigeert te werden van valschede ter discretie van de wet

Item verboden allen drapieren oft ander wye hy zy, eeneghe pyploeden aff oft an te doene naer teerste andoen up dobbel boete van LX schele parisis

Item ghekeurd, dat alle bayen die vuyterste lood hebben **wit zijnde**, ende de ghene dien de voorseide baye toebehoeren, wy hy zy, de zelve bayen witter doen verwen zullen de zelve bayen noch zenden omme een verwlood, omme weeromme senten te ghemeten gheverwet zijnde - Up de peine van LX schele parisis

Item verboden de officieren van tvulders pertse eenghe nieuwe marcquen vuyt te ghevene voor ander stond dat hemlieden gheconsenteerd zij vander wet, blijckende by billiette vanden pensionaris

Item verboden den zelven officieren eeneghe bayen te loyen, inguren ofte affnemen, tsy en zijn ten minsten vyfve in getale, noch die opsnyden ten buffette maer hemlieden ghelyck de opperloye elck pinct - op de boete van ij mael LX schele parisis

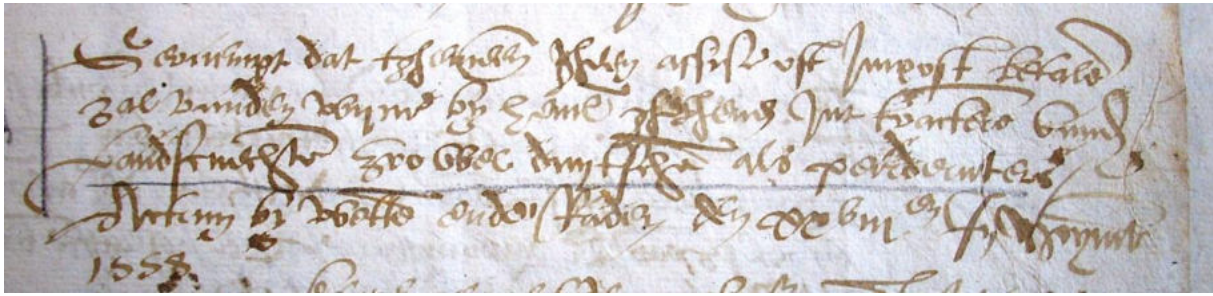
Gepubliceerd den xxvij november 1558

28 november 1558 – Geen accijnzen op de wijn – SAP 467 Resoluties A

Gheraempt dat 't ghemeen gheen assise oft impost betalen zal vanden wyn by hemlieden ghegheven int tracteren vanden landsnechten zoowel duytsche als perderuters

Actum by wette ende raden

Den xxvij in november 1558

31 december 1558 – Clays van Bambecq koopt huis op de Oude markt - Halmen folio 134

Achtervolghende wettelicke afwinninghe vercreghen by Claeys van Bambecq met eenen charter van verbande sprekende opden persoone van Jacob Verboom ende naerdien den zelven charter ter inninghe ghewezen es by kuerheers der stede van Poperinghe -
zoo heift **Clays van Bambecq** heerlich ter hausche te coopen ghestelt met drie sondagh hallegheboden bernende naer elck gheboot eene kersse van ghenachte te ghenachte ende inde zelve gheboden ghespecifieert dach, huere ende platse daer toe gheordonneert te weeten het thienste deel in drie woensteeden, erffve ende cathelen staende op de oude merkt tusschen de vischemaert ende de steenbrugghe – van oosten in de beke – omme daerop te recouvreren xvi pond tien schellinghe twee penninghen grooten ende de wettelicke kosten aen die voornoemde perchelen zijnde overgheslegghen ende ghebleven naert experieren van de derde ende laste reyse – **Clays van Bambecq** voor de somme van xij pond tien schellingen grooten - al ons ghedaen by Nicolays Langhemerssche als heere ende bailliu ende mester Willem Trystram ende Gadifer Wyts als wetschepens

der voorseide stede

Actum den laesten in december 1558

Ghealmpt voorts over erffe den xxix dach van lauwe int jaer xvc lix

Nieuwe koningin op het politieke schaakbord

Adrianus van Meerbeeck:

‘Den 17 november 1558 stierf de catholycke vrouwe Marie, coninginne van Enghelandt, welcke – ’t selve landt afgheweken zijnde vande catholycke religie – dat wederom hadde gestelt in haren eersten staet – om welke tydinghe den koninck Philippus haren man, die in Brabant was seer droevich is gheweest ende heeft daermede

verloren het koninckrijc, want hy gheene kinderen van haer en hadde – waerom dat **de staten van het coninckrijck van Enghelandt tot eene coninghinne ghekosen hebben Elisabeth**, hare suster – die van haer ghevanghen gheweest hadde ende in groot peryckel was vande doot.

Dese **Elisabeth heeft soo langhe**

Enghelandt in sijnen ouden staet ghehouden ende het catholyck gheloove voorgestaen ende daghelijcke misse ghehoort **tot dat sy vernomen heeft dat den peys ghemaect was tusschen de Spaignaerden, Nederlanden, Franchoisen ende Italianen** – dat den coninck van Spaignen Philippus trouwde d'outste dochter van Hendricus, koninc van Vranckrijck. Want als doen gheene hope meer hebbende van hem ten houwelijck te hebben – soo sy in haer herte hadde begeert – ende meynde dat gheschiedt soude hebben – ende seer ghestoort zijnde om datmen haer min achtete dan hare suster Maria – heeft het oude gheloove verworpen ende Enghelant vervult met Calvinische ketterye ende meer andere secten – ende voor haer ghenomen noyt te houwelicken. Sy heeft alle de beelden uyt de kercke doen werpen – de catholycke bisschoppen verjaeght ende andere daerinne ghestelt ende verboden datmen den paus niet meer ghehoorsaem zyn soude noch sijnen chins gheven.'

*De halfzuster van Mary maakt **Engeland weer aantrekkelijk** voor onze vervolgte landgenoten. Queen Elisabeth is vooral erg gesteld op de werklustige **Vlaamse textielarbeiders** Titelmans ziet zijn prooien via Nieuwpoort, Duinkerke en Grevelingen uit zijn klauwen ontsnappen.*

Graan is onbetaalbaar

Pladijs in zijn Kroniek van Elverdinghe over de prijs van het graan:

1558, in October, gold het koorn tot Poperinghe, 18 pond parisis de rasiere; korts daerna, gold het tot Yper 52 pond de rasiere, alle etelyke ware was alsdan diere.

17 november 1558 – Restylen van de 'baai'– SAP 467 - Resoluties A

Op 17 november 1558 worden de draperiekeuren aangepast aan de economische realiteit. Het keurmerk 'P', ooit exclusief voorbehouden voor het mooiste laken van Poperinge, mag nu ook op de 'baye' worden aangebracht. Net als in Hondshoote wordt deze markt nu bepaald door de goedkope 'baai en saai'-stoffen. Baai was een grof geweven flanel, saai een schuingeweven wol die soms ook 'gekeperde kamelot' of 'wollen grein' werd genoemd. Het einde van de Boeschepestraat heette de 'Kamelotte(hoek)', misschien wel omdat daar een concentratie van kamelotwevers was in de 16e eeuw. Een 'kamelotte' noemen de Poperingenaars nog steeds iets wat niet zoveel waard is.

'Keuren ghemaect den xvij november 1558 Gheordonneert by schepenen, keurheers ende raden deser stede, ghekeurd ende ghestatueerd, dat gheen drapier hem voordan bevorderen en zal eenighe bayen te wefven of doen wefven - **hy en stelle de P, 't marcq ende de pyloden**, twee

ronde ende een plat up **'teerste heynde van de baye**, ende de zelve pyloden andoen met twee rode lystedraeden, nyet min, eene werpdrade ende eenen nyeuwe eveldrade dien tzelve lood - daerup de boete van LX schele paris die ter contrarie dede, wanoff 't beslach competeert de officieren van de raeuwe pertse.

Nadat alle technische voorwaarden voor het maken van de baai nauwkeurig zijn vastgelegd, eindigt het reglement met de clause:

Item verboden dat zoo wie drapiert **gheen ander ambacht**, handwerck of andere dierghelicke verscheiden neringhe zal moghen doen up arbitraire correctie van den heere ende wet, wanaff tbeslach competeren zal den officieren van de weifambachte

Gepubliceeerd den xxvij november 1558

Gepubliceerd den xxvij november
1558